

HAZAR'DA İRAN-RUSYA YAKINLAŞMASI

Seher ÇELEN

Orta Doğu politikalarında, özellikle son yıllarda sıkı müttefik olarak yer alan İran ve Rusya; geçtiğimiz ay sonu Hazar Denizinde düzenledikleri ortak askeri tatbikatla, hala yakın dostluk ilişkileri içerisinde olduklarını dünya kamuoyuna göstermişlerdir. Bu iki ülkenin neden yakınlaştığını anlamak için son yıllara bakmak bile bu tatbikatın bölge politikası açısından önemini ortaya koyacaktır.

Tatbikatın içeriğine bakacak olursak; İran Donanmasına ait üç füze gemisinin Hazar Denizinde gerçekleştirilecek ortak tatbikat için Rusyanın Astrahan şehrine varmak üzere 18 Ekim Pazar günü yola çıktığı belirtildi. Tatbikata giden İran filosu Damavand füze destroyeri ile Joshan ve Paykan adlı iki füze gemisinden oluşuyor. İrandan gelen açıklamalar, İran gemilerinin Rus ve Azeri limanlarına gerçekleştireceği ziyaretlerin amacının filolar arasındaki dostluğu desteklemek ve denizcileri eğitmek olduğu yönündeydi.

Elbette bu tatbikat, iki ülkenin yaptığı ilk tatbikat değil (benzerleri 2008 ve 2013te de yapılmıştı) fakat zamansal olarak İrana uygulanan ambargonun kaldırılma sürecine girdiği ve Suriyede devam eden operasyonlar göz önüne alınırsa, bölge ilişkileri açısından böylesi bir yakınlaşmanın önemini daha iyi kavrayabiliriz. Hazar Denizinin İran İslam Cumhuriyeti açısından büyük önem taşıdığını ifade eden İran Deniz Kuvvetleri Komutanı Tuğamiral Hebibullah Seyyari de bu yönde açıklamalar yapmıştır. İran, Hazar Denzinde bazı menfaatlere sahiptir ve bu menfaatleri muhafaza etmek için Hazar Denizi'nde iktidarını korumalıdır diyen Seyyari, bu tatbikatla bir anlamda; Hazar Denzinde açıkça bir askeri gösteriş yapıldığının ve söz sahibi olan ülkelerin İran ve Rusya olduğunu vurgulamıştır.

Bilindiği üzere, 2010 yılında Amerika Birleşik Devletleri ve Avrupa Birliği, İrana nükleer kapasiteye ulaşmaya çalıştığı ve bölge güvenliğini tehdit ettiği gerekçesiyle ambargo uygulamaya başlamıştı. Ahmedi Necad dönemindeki İran, her ne kadar siyaset sahnesinde dik bir duruş sergilemeye çalışsa da yabancı yatırımların ülkeden çekilmesiyle ekonomik anlamda zor zamanlar geçirmiştir. İranın yalnızlaştırılması ekonomik olduğu kadar sosyo-kültürel olarak da İran halkını etkilemiş, Batı ve ABD karşıtı söylemler medyada ve kamuoyunda sıkça yer almıştır. Bu süreçte Rusya ise, İran safında yer alarak her anlamda İranla ilişkilerini geliştirme yoluna gitmiştir. İran hala füze geliştirme programlarına devam etmekte ve en büyük teknolojik yardım aldığı ülkelere biri de Rusyadır. Özellikle ticari ve askeri anlaşmalarla iki ülke ilişkileri sağlam bir zemine oturtulmuştur.

İki ülkenin ilişkilerini geliştiren bir diğer süreç ise; Ukrayna gerilimi sonrasında, Rusyanın Kırım topraklarına katması olmuştur. ABD ve Avrupa Birliğinin öncülüğünü yaptığı bir dizi ambargo uygulamasıyla karşılaşan Rusya, İranla ithalat ve ihracat dengesini kurmaya çalışmıştır. Bu süreçte de İranın Rusyaya destek olduğunu gördük. Rusya ekonomisi darboğaza girmişken İranla yapılan anlaşmalar, hızla değeri düşen rubleye bir nefes aldırıştır. Kısacası, bu kez de İran Rusyayı yalnız bırakmamış ve Rusyanın yaptırımlara karşı direnmesinde önemli bir rol oynamıştır.

Orta Doğu ve Güney Kafkasyada ortak çıkarlarını koruyan bu iki ülke; Suriye'deki iç savaşta Şam yönetiminden yana tavır alarak, dünya kamuoyuna ortak bir duruş sergilemişlerdir. İşbirliğini artırmaya yönelik çabalara devam eden Rusya ve İran, son günlerde Hazar Denizi'nde yaptıkları ortak tatbikatla dikkatleri birkez daha bölgeye çekmişlerdir. Bu tatbikatın yanısıra; Rusya'nın Hazar Deniziden Suriye'ye yönelik hava operasyonları gerçekleştirmesi ve İranlı komutanların rejim güçlerine danışmanlık hizmeti vermesi gibi gelişmeler de Tahran-Moskova hattında güçlü bir yakınlaşmaya işaret etmektedir.

Kaynakça

Rusya Federasyonu-İran Askeri-Teknik İlişkileri (Erişim Tarihi: 14.12.2006)

http://tasam.org/tr-TR/Icerik/213/rusya_federasyonu-iran_askeri-%20teknik_iliskileri

Rusya ve İran Hazar Denizinde askeri tatbikat yapacak (Erişim Tarihi: 19.10.2015)

<http://www.birgun.net/haber-detay/rusya-ve-iran-hazar-denizi-nde-askeri-tatbikat-yapacak-92832.html>

Tuğamiral Seyyari'den Hazar Denizi'nin önemine vurgu (Erişim Tarihi: 25.10.2015)

<http://tr.mehrnews.com/news/1857091/Tu%C4%9Famiral-Seyyari-den-Hazar-Denizi-nin-%C3%B6nemine-vurgu>

Rusya, Suriye'deki IŞİD hedeflerini Hazar Denizi'nden vurdu (Erişim Tarihi: 07.10.2015)

<http://www.hurriyet.com.tr/rusya-hazar-denizinden-vurdu-30256441>

İran'la S-300 anlaşmasını imzaladık (Erişim Tarihi: 09.11.2015)

<http://tr.mehrnews.com/news/1857351/%C4%B0ran-la-S-300-anla%C5%9Fmas%C4%B1n%C4%B1-imzalad%C4%B1k>

Yazar Hakkında :

Atıfta bulunmak için: ÇELEN, Seher. 2026. "HAZAR'DA İRAN-RUSYA YAKINLAŞMASI ." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No.2015 / 144. Kasım 17. Erişim Haziran 25, 2026. <https://www.avimbulten.org/tr/Yorum/HAZAR-DA-IRAN-RUSYA-YAKINLASMASI>

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE

Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax:** +90 (312) 438 50 26

 @avimorgtr

 <https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi>

E-Posta: info@avim.org.tr

<http://avim.org.tr>

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır